



לקחה מזב



פרשת תצוה | התשס"ז | יוצא לאור ע"י רשת מוסדות 'מזב' בראשות הרב יוסף יגן שליט"א בעריכת הרב מנשה צדקה שליט"א



| | |
|-------|-------------------------|
| 5:30 | הדלקת נרות שבת ניו יורק |
| 7:01 | מזבצי שבת |
| 8:42 | מזק"ש מג"א |
| 9:18 | מזק"ש גר"א |
| 12:09 | חצות |

כדוגמת האבן שאין בה כל טינופת אבל היא מכשול, יכול להכשל בה ולמות וצריך להיזהר. אבל מוסיף ואומר המדרש, כי לא די בזה, הוא עלול להכשל גם בעבירות המנוולים, כי מי שלא עוסק בתורה הוא עלול להכשל בכל, ורק מי שיש בידו "נר" הוא ניצול מכל, ולכל "זית רענן... קרא ה' שמך", ה' יעזור לכולנו להנצל מכל המכשולים. (קול יהודה)

"להעלות נר תמיד"
מעשה נסים היו במנורה משהיו מדליקים אותה בראש השנה לא היתה כבה עד השנה הבאה (תנחומא) שאל האדמו"ר מגור אתר רבי חיים מברסק הלל היו צריכים לקיים כל יום מצות הדלקת המנורה ותיירץ רבי חיים עפ"י הרמב"ם שפסק כי הנותן שמן לתוך נר דולק חייב משום מבעיר (הלכות שבת פ"ב ה"ג) אם כן גם בבית המקדש נתנו טיפה אחת שמן בכל יום לתוך מנורה וקיימו בזה מצות הדלקה. (פנינים יקרים)

"כתית למאור להעלות נר תמיד"
מובא בגמרא (מנחות צ"ט) אמר ר' יוחנן משום ר' שמעון בן יוחאי: אפילו לא קרא אדם אלא קריאת שמע שחריית וערבית, קיים, לא ימוש ספר התורה הזה מפיך. לכאורה קשה להבין. איך נחשבים מספר הרגעים של זמן אמירת ק"ש, ליום ולילה? ההסבר הוא: הנה נאמר במנורה "להעלות נר תמיד". הגם שהכהן לא העלה את האור "תמיד" אלא רק רגע אחד בלבד אלא בשביל שהמנורה דלקה כל היום מכח הרגע הזה נחשב לתמיד הוא הדין בקריאת שמע. אם קוראים קריאת שמע בכוונה ובהתלהבות של יראת שמים הנדלקת באותם הרגעים, נשמר הלהט שבלב כל היום, וזה נחשב ל"יומם ולילה". (חדושי הר"ם)

"ויקחו אליך שמן זית"
"זית רענן... קרא ה' שמך"
(ירמיהו יא, טז)
מה ראה ירמיהו למשול את ישראל כזית? אלא, כל המשקין מתערבבים זה בזה, והשמן אינו מתערב אלא עומד. כך ישראל אינם מתערבים עם האומות. (מ"ר תצוה ל"ו).
באר הענין הוא: מובא בילקוט שמעוני (משלי ט) כל המועדים עתידים ליבטל, ופורים לא יבטל לעולם, כי בפורים ראינו מהותם וכוחם של ישראל. הנה אחרי גזרת "להשמיד להרוג ולאבד", עמדו על דעתם ולא פנו עורף לתורת ישראל ולא התערבו בין הגויים כדי להציל

"ואתה תצוה את בני ישראל"
פרשת תצוה עיקרה על עשיית בגדי כהונה נאמרה, והיה משה בטל במציאות כדי להשיג עשיית בגדי כהונה וכשאדם בטל במציאות אינו נקרא שמו עליו כי איך יקרא שמו והוא בטל במציאות ולכן לא כתיב בפרשת תצוה שמו של משה. (קדושת לוי)

"ונשמע קולו בבואו אל הקודש לפני ה'"
(כח, לה)
אמנם הצניעות יפה לכל אדם, לא כל שכן לגדול הדור. אולם, כל זה בעניני חולין, אבל בעניני קודש כשהדבר נוגע לקדש האומה, לקדושת החיים, בשעת הכרעת דבר חשוב וגורלי, על המנהיג להשמיע קולו ברמה, לדבר כנגד ומצווה, בעוז ובאומץ בהשמעת קול. – "ונשמע קולו בבואו אל הקודש". (חותם סופר)

"ואתה תצוה את בני ישראל ויקחו אליך שמן זית זך כתית למאור להעלות נר תמיד"
(ירמיה י"א ט"ז) "זית רענן יפה פרי תואר קרא ה' שמך". ראה היאך דברי תורה מאירין לאדם בשעה שעוסק בהן. וכל מי שאינו עוסק ואינו יודע הוא נכשל, משל למי שעומד באפילה, בא הלך, מצא בן ונכשל בה, מצא ביב נופל בו הקיש פניו בקרקע, למה, שלא היה בידו נר. כך הדיט שאין בידו דברי תורה, מצא עבירה ונכשל בה ומת, שכן רה"ק צווחת (משלי ה' כ"ג) "הוא ימות באין מוסר", ואין מוסר אלא ד"ת שנאמר (שם ד' י"ג) "החזק במוסר אל תרף", למה הוא מת, לפי שאינו יודע בתורה והולך וחוטא, שנאמר (שם פסוק י"ט) "דרך רשעים באפילה לא ידעו במה יכשלו".

אבל אותם שעוסקים בתורה, הם מאירים בכל מקום, משל למי שעומד באפילה ונר בידו, ראה אבן ולא נכשל, ראה ביב ולא נפל, למה, על שהיה בידו נר, שנאמר (בתהלים קי"ט) "נר לרגלי דבריך אור לנתיבות".

ספסוף

יש לדקדק, למה הזכיר המדרש שני מכשולים אבן וביב, האם לא מספיק דוגמא אחת. אלא י"ל שיש שני יצה"ר, אחד מנוול ואחד שאינו מנוול, יצה"ר המנוול הוא, רצח שוד זנות וכדומה, שהוא מנוול ולא קשה לפרוש ממנו, כי הוא ידוע לכל שהוא מנוול, אמנם יש יצה"ר שאינו מנוול, כגון, גאווה לשו"ה ועוד, וקל להכשל בהן ומהם צריך להיזהר ביותר. ולכן אומר המדרש, מי שאין בידו תורה, רואה אבן ונכשל בה, וזה רומז ליצה"ר שאינו מנוול,

פנינים לפרשה

בדרך כלל קוראים פרשת תצוה בשבוע שחל יום השנה לפטירת משה רבינו, ובפרשת תצוה לא נמצא שמו של משה רבינו. נוסף לכך מקיימים מצות זכירת מעשה עמלק בשבת זאת או בקרובה לה, האם יש קשר בין ענינים אלו?

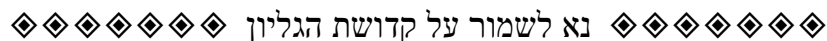
מסביר השפת אמת כי לולא שעמלק קרר את עם ישראל לא היו חוטאים את חטא העגל, וע"י חטא העגל נתגלגלו הדברים שלא מופיע שמו של משה בפרשת תצוה, שמשה אמר לה' "ועתה אם תשא חטאתם ואם אין מחני נא מספרך אשר כתבת וה' ענה לו "מי אשר חטא לי אמחננו מספרי" ומפרש הדעת זקנים מבעלי התוס' שבגלל זה נמחק שמו מפרשת תצוה לפי שקללת חכם אפילו על תנאי היא באה. וכן מסביר השפת אמת שכמו שחטא העגל נשתלשל מהתקפת עמלק כן כל החטאים שחטאו ישראל במדבר הם בבחינת עבירה גוררת עבירה מחטא העגל. יוצא איפוא שגם מיתת משה תלויה בעמלק ולכן ברוב השנים הפשוטות יוצאת פרשת זכור בשבת פרשת תצוה לומר לך שעמלק גרם להסתלקותו של משה רבינו.

"שתי אבני שוהם"
שתי אבני שוהם לכפר על שבירת שתי לוחות שהיה פירוד בין ישראל להקב"ה ומשה. ועכשיו על שתי אבני שוהם אותיות השם ומשה נתקברו יחד הקב"ה ימשה ישראל. (רבינו בחי)

"ויקחו אליך שמן זית זך"
רבינו בחי בהקדמתו לפרשת תצוה מביא את הפסוק "שמן וקטורת ישמח לב" שכן פרשת תצוה מתחילה במצוות שמן למנורה ומסיימת במצוות מזבח הקטורת. ויש ששואלים למה מובא שמן וקטורת בתוך רשימת החומרים לבנות המשכן, הרי הם שמשו רק לעבודת המשכן ולא לבנייתו. ואולי אפשר לפרש ששמן מסמל מאור העינים וזכות המחשבה, וקטורת מסמלת העלת כל המעשים של האדם להיות לנחת רוח לפני ה' (עפ"י המלבי"ם).

עבודת ה' מתחילה בראיה ברורה ומחשבה זכה ונגמרת בעשיית מעשים שהם לנחת רוח לפני יתברך, והיות ששני דברים אלו ביחד מהווים תכלית המשכן הם נחשבים כחומרי יסוד.

(מאמר מרדכי)



נפשם. וכשנחפץ הגלגל, כשנתנה רשות ליהודים להנקם מאויביהם, נאמר: ורבים מעמי הארץ מתייהדים, עזבו את אלוהיהם והתערבו בין היהודים. אומות העולם מתערבים בישראל, אך ישראל אינם מתערבים בין האמות. (חבר יוסף פצינובסקי)

"להעלות נר תמיד" (כז, ט)
מדליק עד שתהא שלהבת עולה מאליה (רש"י) בכל לב יהודי מהבהבת נקודה של אור אלוה שלעולם אינה יכולה לדעוך לגמרי יש רק להצית את הנקודה הזאת ולחממה כי אז היא מתחזקת מאליה ומשתלהבת לאש מאירה. צריך להיות "מדליק" ואז "שלהבת עולה מעליה".

"ואתה תצוה" (כז, ט)
לפי שאמר "מחני נא" לכן לא נזכר שמו בפרשה זו (בעל הטורים) מכאן למדים אנו כי אסור לו לאדם לקלל את עצמו שהרי משה רבינו אמר מחני נא מתוך שמסר נפשו עבור כלל ישראל ואף על פי כן זה עשה רושם שלא יזכר שמו בפרשה זו על אחת כמה וכמה אדם שעושה זאת מתוך כעס גרידא ללא שום תכלית וזהו כוונת הכתוב "ואתה תצוה את בני ישראל" תספר להם את אשר אירע לך כתוצאה מזה שאמרת "מחני נא" ותזהירם לבל יוציאו מפייהם קללה על עצמם.

(שפתי הון)

"להעלות נר תמיד" (כ"ז, ט)
בפרשת בהעלותך כתב רש"י "בהעלותך – מעלה (מדריגה) היתה לפני המנורה שעליה עומד הכהן ומטיב" ולכאורה מדוע רש"י לא הזכיר דבר זה גם בפרשתנו שנאמר בה "להעלות נר תמיד"? ואפשר לומר כי המנורה היתה גבוהה ג' אמות, שהם י"ח טפחים באמה בת ו' טפחים, וקומתו של אדם ג' אמות ולכן אהרן היה צריך לעמוד על גבי מעלה כדי שיוכל להטיב את הנרות. אבל בפרשתנו מדובר על משה, שהרי בז' ימי המילואים שמש משה בכהונה, ומשה היה גבוה עשר אמות כדאמרין בברכות פרק ה' הוראה ולא היה זקוק אפוא למעלה. (ספרים)

"לכבוד ולתפארת" (כח, ט)
הספורנו מסביר את ההבדל בין לכבוד ובין לתפארת. "ש"לכבוד" הוא לכבוד ה' יתברך בהיותם בגדי קודש שמקדשים הכהן לעבודתו, ו"לתפארת" הוא לכבוד הכהן שיהיה מכובד בעיני ישראל שיוכל להיות כהן מורה תורה לעם ישראל שקשה לאדם לקבל מרות ממי שאינו מכובד בעיניו.

ספס

המלבנים מסביר שכבוד הוא מה שמגיע לאדם מצד מעלתו הטבעית, ותפארת באה רק ממעלה שקנה האדם על ידי בחירתו.

בהרבה מקומות בתנ"ך נקראת נפש האדם בשם כבוד כמו בפסוק "למען יזמרך כבוד ולא ידום" או "עורה כבודי" וכן יש לכל נפש ישראלית מעלה מצד עצם טבעה שמקורה מתחת כסא הכבוד אבל גם יש תוספת אור והדר שבה לנפש הישראלית על ידי עבודת המצוות ולימוד תורה ועל ידי זה בא התואר תפארת.

"ולקחת את שתי אבני שהם ופתחת עליהם שמות בני ישראל" (כח, ט)

"ונשא אהרן את שמותם... על שתי כתפיו לזכרון"

שיהא רואה הקב"ה את השבטים כתובים לפניו ויזכור צדקתם, (רש"י) בתוך בגדי ההדר של הכהן גדול היה האפוד שהוא העין סינר וכדי להחזיקו עשו לו שתי רצועות שהיו עולות מאחוריו על כתפיו ונקפלות לפניו כנגד החזה ומתחברות לטבעות החשן. באותן רצועות בגובה הכתפיים היו קבועות שתי אבני שהם שעליהם חרוטים שמות שבטי ישראל לזכרון.

דורשי רשומות מצאו רמז בעיבוד האבנים לצורת חינוך נכונה כדי לקבל "צדיקים" שיהיו לזכרון לפני ה'. (א) מעשה חרש – להשתדל שהמלמד של הילד יהיה אומן במלאכתו שידע להבין את נפש הילד לדעת כיצד לענין אותו בלימודים. (ב) פיתוחי חושים תפתח את שתי האבנים – להגיש את תוכן הלימודים בצורה ברורה ומובנת. (ג) מוסבות משבצות זהב – שתהיה לילד סביבה של "זהב" דהיינו אורה רצויה של חברים טובים והורים טובים, ואז יכול הילד לגדול לצדיק, זכרון לפני ה'.

"ששה משמותם על האבן האחת" (כח, ז)
בירושלמי פרק אלו נאמרין (סוטה ה"ד) אמר, דבאבני אפוד היה כתוב "בין" באבן אחד "וימין" באבן השני, ודריש דכתיב "ששה משמותם" מקצת שמותם, וע"כ לומר שבנימין היה חלוק, וכן בתרגום יונתן איתא, שיתא מן קצת שמהתהון, לכן היה כתוב בנימין על שתי כתפות האפוד. ולזה אמר בברכות בנימין (דברים ל"ג י"ב) "ובין כתפיו שכן", וזה רמז נאה. (משך חכמה)

"ומלאת בו מלואת אבן ארבעה טורים"

(כח, ז)
בעקידה כתב שאבנים אלו היו קצתם יקרים וקצתם בזול, לרמזו שיהיה לדיין שוה משפט של פרוטה כמאה מנה. והיו שמות השבטים חקוקים עליהם כתולדותם (לעיל פסוק י') לרמזו שלא ישא פני איש, כקטן כגדול ישמעון, על כן אין יתרון לגדול שבשבטים על הקטן שבהם, רק התולדה התלויה בשנים, וזולת זה הכל שווין, וזה רמז נכון.

"משובצים זהב יהיו במלואותם" (כח, ט)
כלומר, האבנים יהיו במלואותם משובצים זהב, והכתוב יצוה שיהיו האבנים על הזהב והאיתיות על האבנים, והיו שבעים ושתיים אותיות כנגד שבעים ושתיים שמות.

ויש בכאן התעוררות גדולה על מעלת התורה, כי היא יקרה מפנינים וכל חפצים לא ישוּוּ בה. כי מפני שהכסף והזהב חמדת בני אדם, והאבנים היקרות למעלה מן הזהב, על כן בא הכתוב לעורר, כי התורה עולה על כל הקניינים כולם, שהרי הזהב בסיס לאבנים היקרות, והאבנים בסיס לאותיות, וכן דרך לעשות בסיס מן הנקלה לנכבד, וא"כ האותיות עיקר הכל, שבהם נברא העולם שכל הקניינים נמצאים בו.

"ולא יזח החושן מעל האפוד" (כח, כח)

נראה שהוא מטעם שאפוד מכפר על ע"ז, וחושן על מעוותי המשפט (זבחים פ"ח:) בין על כל אדם בהנהגתו בעסקיו כשמורה היתר שלא כדיון, ובין על דיין, ותרוייהו הוא בהכרח שחסרים באמונה קצת, דאם ידעו בביורן שהשי"ת קוצב כל פרנסת אדם

וחסרונותיו, לא היה חוטא בעיני ממון, וכפירה הוא עניין ע"ז, שלכן צריך כפרה על שניהם, שאם חטא בממון בהכרח גם נכשל בכפירה, ולכן הם בהכרח יחד. (דרש משה)

"והאבנים תהיו על שמות בני ישראל... פתוחי חותם"

(כח, כא)
שואל המהר"ל דיסקין שתי שאלות: (א) מדוע לא כתוב הפוך שמות בני ישראל היו על האבנים, ומה הבאור שהאבנים על שמות בני ישראל. (ב) מהו פתוחי חותם. הרי דרכו של חותם שמכניסם כתב הפוך (כעין מה שנראה בראי) כדי שיצא כתב ישר כאשר יטביעו את החותם. אך מה טעם לכתוב פתוחי חותם באבני האפוד, הרי הוא לא ניתן להקרא כראוי. אלא מחדש המהר"ל דיסקין שאכן נכתבו שמות בני ישראל הפוך כפי שנכתב בחותם אלא שנעשה הדבר בצד הפנימי של האבן, ולכן נאמר שהאבנים על שמות בני ישראל ונאמר להלן "ונשא אהרן את שמות בני ישראל בחושן המשפט על לבו" זאת אומרת שהכתב היה בצדו הפנימי של האבן ואולם כיון שהאבנים היו זוהרות שקופות ניתן היה לראותם מבחוץ ולכן הקורא העומד מול אהרן הכהן רואה את השמות באופן ישר.

(מהר"ל דיסקין מובא ב"הר צבי" או"ח ק"מ)

"ונשא אהרן את משפט בני ישראל על לבו"

(כח, ט)
אהרן הכהן היה בבחינת לבם של ישראל – מסביר רבי חיים מטשרנוביץ בעל "באר מים חיים" – כשם שהלב מרגיש ראשון בכל כאביו של הגוף, כך גם אהרן היה מרגיש בצערו של כל אדם מישראל והיה מתפלל בעדו.

וזה שאומר הכתוב: "ונשא אהרן את משפט בני ישראל" – כל מיני יסורים ושפטים שבאו עליהם, היה אהרן מרגישם ונושאים "על לבו"...

"ופתחת עליו פתוחי חותם קודש לה'.. לרצון להם"

(כח, לו - לח)
שתי התיבות הללו – "קודש לה'" – החרויות על ציץ הזהב, מה פשרן ומה משמעותן עד שיהיו ישראל נרצין בהם לפני ה'?

מבאר רבי חיים בן עטר: אין "קודש" אלא ישראל, וכן הוא אומר בירמיהו: "קודש ישראל" וכו'. מעתה דרוש מקרא זה ופרשהו כך: ישראל הנקראים "קודש" הם לה', חשוקים ודבוקים בו, משועבדים אליו – ובזה יהיו לרצון לפני יתברך!

"ועשית את מעיל האפוד... והיה פי ראשו בתוכו"

(כח, לא, לב)
במסכת ערכין דף ט"ז, נאמר שהמעיל מכפר על עוון לשון הרע. לכן נאמר במעיל "והיה פי ראשו בתוכו" לרמז לדברי חז"ל במסכת חולין פ"ט, על הפסוק "ותולה ארץ על בלימה" – על מי העולם קיים – על מי שבוטל פיו בשעת מריבה, דהיינו שכובש את עצמו ואינו מוציא את דבורו החוצה. (חפץ חיים)

"שפה יהיה לפיו"

(כח, לב)
שהמעיל מכפר על לשון הרע (זבחים פ"ח:) שאם חטא בלשון הרע, יעשה "שפה... לפיו", שימנע מלשון הרע ויעשה תשובה ויתכפר לו.

היהודי ז"ל אמר, ד"שפה" צ"ל "לפיו" שלא לדבר מה שאינו נצרך. ועל זה רמזו חז"ל "בתמיד" דף כ"ו, "מצאו נעול, בידוע שיש שם אדם, מצאו פתוח, בידוע שאין שם אדם", - כשפיו נעול, סימן שהוא אדם במדריגה, ולא כשפיו פתוח לדבר הרבה. (פרדס יוסף)

"ונתת על תנוך אוזן אחרן... ועל בהן ידם ועל בהן רגלם..."

שלושה אלה: האוון, היד, והרגל; צריכים להיות מצוינים ומצטיינים אצל כל כהן ומנהיג בישראל. אוון – שומעת את נאקת העם לידע ולהבחין את צרכיהם ובקשותיהם היד – לא רק לקחת מתנות כהונה, אלא גם לתת מלוא חפנים ברכה לכל נצרך. והרגל – ממחרת לרוץ להיטיב ולעזור לכל מאן דבעי. (איש יהודי)

"שנים ליום תמיד"

ב' תמידים הם: "שויתי ה' לנגדי תמיד" ו"חטאתי לנגדי תמיד"... ועל האדם מוטלת החובה שיהיו תמיד לנגד עיניו ב' תמידים האלו. (הגר"י מליסא)

"וידעו כי אני ה' אלוקיהם אשר הוצאתי אותם מארץ מצרים לשכני בתוכם"

כוונת הפסוק לומר שהסיבה שהוציא ה' את בני ישראל ממצרים היתה כדי "לשכני בתוכם" ולולי זה לא הוציאם. ומזה לומדים כי השראת השכינה בישראל צורך גבוה הוא, שבה שהשכינה שורה בישראל מתפרסמת אלוקותו ומלכותו יתברך בעולם. שהוא תכלית הבריאה. (רבנו בחי)

לפורים

"הפיל פור הוא הגורל.. הוא חדש אדר" (ג, ז)

בגמ' מגילה (ד"יג) איתא: "כיוון שנפל פור בחדש אדר שמח שמחה גדולה שנפל הפור על חודש שמת בו משה ולא היה יודע שבאדר נולד משה", שמחתו של המן נבעה מזה שחשב שכיוון שמת משה הרועה והמנהיג של עם ישראל שוב הם כצאן ללא רועה ומגמילא יוכל לעשות ככל העולה על רוחו ואין מי שיגן על הדור. אבל טעות גדולה טעה שכן כבר אמר הכתוב "ובא השמש וזרח השמש" ואחז"ל "עד שלא שקעה שמשו של... זרחה שמשו של..." ובכל דור ודור מעמיד לנו הקב"ה צדיקים שבכוחם להגן על הדור כולו. (חג"ר דוד יהודא פריינר אב"ד סאסערנאן)

"חודש אדר – וארבע פרשיות"

השם אדר בא מלשון דירה, שבחודש אדר מסוגל האדם לעשות בתוך עצמו דירה לשכינה וזו אחת הסיבות שתמיד קוראים בחודש אדר הפרשיות של בניית המשכן, וארבע פרשיות גם כן קשורות לענין זה. מתחילים בפרשת שקלים והוא לעורר מדת הנדיבות בעם ישראל לתת למען הקרבנות שהם משכינים השכינה בינינו. וכפי מסביר הרב דסלר צ"ל שאהבה היא תולדת הנתינה כן בנין המשכן הוא תלוי בתרומות. בני ישראל שבאו בלי הכרח מנדבת הלב כדי שיבנה מתוך מדת אהבת – ה'.

במוצאי שבת זו כמו פורים רגיל ורק את ההבדלה עושים לאחר קריאת המגילה וסיום התפילה. ויש שנהגו לברך בורא מאורי האש בלבד לפני המגילה ויש שלא נהגו בזה.

* אנשים נשים וקטנים שהגיעו לגיל חינוך חייבים לשמוע המגילה. בזמן הברכות יש לעמוד ולאחר מכן לשבת ורק שליח הציבור עומד משום כבוד הציבור.

* יש להקפיד לשמוע כל מילה מהמגילה ואם לא שמע אפילו מילה אחת לא יצא ידי חובה. לכן יש להקפיד שכל אחד יחזיק מגילה בידו (אפילו מודפסת) ולא יקרא מתוכה אלא יעקוב בעיניו תוך הקשבה לשליח ציבור.

* אין לדבר באמצע הקריאה.

* הבאת קטנים לבית הכנסת מטרחה לחנכם למצוות שמיעת מגילה. אולם קטנים שבאים להכות את המן ומפריעים לקהל לשמוע את המגילה ראוי שלא להביאם. לכן הנהיגו בהרבה בתי כנסת קריאת מגילה לנשים כדי שיוכלו לבוא ולשמוע בשקט כאשר הבעלים משגיחים על הילדים בבית.

* לפי הלכות הספרדים, לא יברך כלל הקורא לנשים בלבד (בן איש חי) ויש אומרים שיברך רק שעשה נסים ושהחיינו (דעת אור לציון) ויש שמתירים לברך הכל (דעת הי"ח דעת") ולכן ראוי להשתדל שיקרא אדם שלא יצא ידי חובה בקריאה מוקדמת ויוכל לברך כל הברכות בשלמות. לפי מנהג האשכנזים נוהגים לברך "לשמוע מגילה", "שעשה נסים" ו"שהחיינו". ואין מברכין את הברכה לאחר קריאת המגילה.

מצות היום

א. קריאת המגילה: בלילה, וחייב נוסף לקרוא ביום.

ב. מתנות לאביונים: פירושו לתת צדקה לעניים. החיוב הוא לתת לכל הפחות לשני עניים ולתת לכל עני מתנה ששיעורה לא נתבאר ויש אומרים כסף לקנית שיעור שלש ביצים לחם (כמחיר של 170 גרם) (בן איש חי). וכל המוסיף הרי זה משובח. שתי מתנות צריך לתת משלו והשאר יוכל לתת מכספי מעשר.

ג. משלוח מנות: חייב אדם לשלוח מנות לרעהו והחיוב המינימלי הוא לשלוח שתי מנות לאדם אחד. כשתי מנות נחשבים משקה ומאכל, או שני סוגי מאכלים. צריך אוכל המוכן לאכילה, וכתב ה"בן איש חי" שיתן בשני כלים נפרדים, וכל המוסיף לשלוח הרי זה משובח, בין בכמות ובין באיכות. כתב המשנה ברורה כי מוטב להרבות במתנות לאביונים מסעודתו ומשלוח מנות, שאין שמחה מפוארת מלשמה לב עניים.

ד. סעודת פורים: חייב לעשותה ביום ולא בלילה ולעשות הסעודה לכבוד היום ונכון לאכול לחם ובשר בסעודה זו, וירבה בין יותר מהרגילו עד שירדם. מן הדין היה ראוי לסעוד בבוקר מכל מקום והגו לסעוד אחר הצהריים. יש להתפלל תפילת מנחה לפני הסעודה שמא שיתכר ויירדם.

* נשים חייבות בכל מצוות היום: במגילה לילה ויום, במתנות לאביונים, במשלוח מנות ובסעודה.

יש להזכיר לנשים לא לאכול סעודה בבקר לפני קריאת המגילה רק מותר לאכול משוה קל ולא סעודה ממש.

* בתפילות ובברכות המזון מזכירים "על הנסים", אם שכח אינו חוזר.

* יש ללבוש בגדי שבת בפורים.

כשמתעוררות אהבת ה' גם כן מתעוררת השנאה לכל מה שמתנגד הקב"ה בעולם כפי שכתוב "ואוהבי ה' שנאו רע". ולכן לאחר פרשת שקלים באה פרשת זכור שהאהבה שנוצרה מנדבת הלב תעזור לנו לרצות לבער הרע מן העולם. לאחר שבאה התעוררות לביעור הרע מבין האדם שגם בתוך עצמו נמצאת רעתו של עמלק שהוא היצר הרע ולכן קוראים פרשת פרה להתפלל לקב"ה שיעזור לנו להטהר. ובסוף באה פרשת החודש כפי שכתוב "לב טהור ברא לי אלקים ורוח נכון חדש בקרבי" שעל ידי הטהרה יבוא האדם להתחדשות בעבודת ה' ולחירות של חודש ניסן. (עפ"י השפת אמת)

הליכות והלכות

דיני תענית אסתר

השנה שפורים חל במוצאי שבת ויום ראשון ישנם שינוים מכל שנה, כיון שתענית אסתר זמנו ביום יג' באדר וזה יוצא בשבת לכן מקדמים את הצום ליום חמישי (ולא הקדימו ליום שישי מפני כבוד שבת).

כל הדינים הרגילים ישנם בתענית ציבור ישנם ביום זה דהיינו שהצום מתחיל מעמוד השחר ונגמר בצאת הכוכבים וכן כולם חייבים להתענות אנשים ונשים ורק נשים מעוברות ומניקות ישאלו שאלת רב לגבי חיובם ביום זה.

נוהגים בזמן מנחה לתת ביום זה מעות זכר למחצית השקל שנהגו לתת בבית המקדש בחודש אדר.

לפי מנהג הספרדים נותנים ערך שוה ל- 10 גרם כסף (שוה משקל מחצית השקל החדש) ובני אשכנז נהגו לתת שלש מחציות של מטבע הנהוג במדינה (כגון חצי דולר) זכר לשלש תרומות שמוזכרות בפרשת המשכן ויש להקפיד לומר זכר למחצית השקל.

כסף זה ניתן ללומדי תורה כיון שלימוד תורה הוא במקום קרבות שהקריבו במקדש (אין לתת כסף זה מכספי מעשר כספים).

* וכתב בספר קב הישר כל מי שצריך רחמים על איזה דבר ירחיק פנאי לעצמו ביום תענית אסתר ויאמר מזמור כב' בתהילים "למנצח על אילת השחר" ואחר כך ישפוך שיחו לפני ד' ויזכיר זכות מרדכי ואסתר אשר בזכותם יתער לו הקב"ה ויפתח לו שערי רחמים ויקבל תפילתו ברוצן.

דיני שבת זכור

שבת זו נקראת שבת זכור על שם "זכור את אשר עשה לך עמלק". מצוה מן התורה לקרוא פרשה זו במנין ועם ספר תורה כשר ומהודר, לכן יש להוציא את הספר הכשר ביותר, וראוי שיכינו ספר שעבר בדיקת מחשב.

יש לכוון לפני הקריאה לצאת ידי חובת מצוה דאורייתא של קריאה ויש אומרים שגם צריך לכוון לברכות התורה של הקורא ולצאת גם בהן ידי חובה. אין לקהל לקרוא בלחש עם הקורא כיון שיוצא רק בקריאה בספר תורה כשר.

נחלקו הפוסקים אם חייבות נשים בקריאת פרשת זכור ונהגו הנשים להשתדל לשמוע פרשה זו בציבור וראוי לנהוג כן לנשים.

דיני קריאת המגילה

* השנה שקריאת המגילה במוצאי שבת יש להזהר שלא להביא את המגילה בשבת מחשש מכין משבת לחול ולכן או שיביאה במוצאי שבת או ביום שישי. סדר התפילה



Time Out for Values

E-mail info@tovnet.com

FOR THE FURTHERANCE OF JEWISH AWARENESS WORLDWIDE

16 Dolson Rd * Monsey * N.Y. * 10952 * TEL(845)352-7474 * FAX(845)352-7517

| MONSEY | QUEENS | BROOKLYN | STATEN ISLAND | MIAMI | ISRAEL | ISRAEL | MEXICO |
|--|---|---------------|---|---------------------------------|---|--|---|
| ישיבה וכולל 11 Calvert Drive משרד ראשי 16 Dolson Road T: 845-352-7474 F: 845-352-7517 | בית מדרש וכולל בקר וערב 68-58 147 St. Flushing T: 718-263-6655 F: 718-268-4739 | 1950 E. 7 St. | בית מדרש וכולל בקר וערב 5 Oakville Street 718-761-9913 | שיעורים והרצאות 305-502-3876 | בית מדרש וכולל "לקח טוב" רח' שאול המלך 40 סנהדריה 02-586-7469 לאברכים תלמידי הבנים מופלגים ירושלים | בחסות ביהכ"נ "היכל אליהו" 972-3-504-4276 | כולל ישיבה ומדרשה לנשים Tecamachalco Mexico City T: 525-55589 8756 F: 525-55589-9101 |

המעוניינים לזכות ביום לימוד או יותר בכלל וישיבת לקח טוב

הלומדים בעמל וביגיעה ובהתמדה עצומה לרפואה, להצלחה, לפרנסה טובה, ולזרע של קיימא, לזיווג הגון, לחזרה בתשובה, לעילוי נשמה, לא לפנות בהקדם למשרד האגודה עם שמותם ושם אימם. תזכו למצוות. 845.352.7474

מעשה חכמים

מעלת קריאת מגילת אסתר

רבינו בעל "הקול יצחק" זצ"ל רגיל הי' לספר את הסיפור הבא בכל שנה בליל שני של פסח אחרי גמר הסדר – וכך היו דבריו:

אבי זצ"ל בעל "אמרי יוסף" רגיל היה לספר בכל ליל שני של פסח אחרי הסדר, כי היה פעם אברך אחד, שאחרי שערך את הסדר בליל השני ואמר שיר השירים והארך בסיפורי יציאת מצרים, אבל לא חטפתו עדיין השינה ועייב לא רצה ללכת לישון, התיישב בדעתו שהיות שביום ב' דפסח הוא זמן של סעודת אסתר ועל כן יקרא כעת את המגילה.

ויהי כאשר סיים את המגילה ראה שבה אליו נפש שהתייצבה לפניו וביקשה תיקון לעצמה, ושאל אותה האברך, איזו שייכות יש לך אלי ומה רצונך ממני כעת, והתחילה הנפש לספר כי ישנן נשמות שאף אחרי שנדונו וקבלו את שלהם בכל זאת אינן ביכולתם ליכנס לגן עדן עד שתהיה להן זכות מיוחדת, ברם בכל שנה בשעת קריאת המגילה פותחין שערי גן עדן, ואז יוכל כל אחד ליכנס. והנה כבר חדשים רבים לפני זמן הקריאה עומדות אלפים ורבות נשמות על יד השער ומחכות לפתיחתם, ואולם מכיון שקריאת המגילה אינה אלא שעה שתיים או שלש, עייב מי שהספיק ליכנס. קנה מקומו ומי שנשאר בחוץ הרי הוא נאלץ לחכות עד שעת הקריאה של השנה הבאה, והנה – המשיכה הנפש לספר שהיא התייצבה כמה וכמה שנים על יד שער הגן עדן ובגלל הדחוק הרב לא הצליחה להכנס, וגם בשנה האחרונה סגרו את השער באותה שעה כשהגיע תורה להכנס, ועייב התיישבה בדעתה שלא תזוז ממקומה עד שיקראו את המגילה בשנה הבאה.

ויהי בעמדה שם ומחכה לכניסתה שמעה לפתע בליל פסח שקוראים את המגילה, ומיד התחילה לדפוק על שערי גן עדן שניחוחה

הילולא דצדיקא

להסיר שקו אפני לשעה קלה והוא מפני שבזמן גזירה ישראל שרויים בצרה הרי החובה אז ללבוש שק ולהתפלל באפר ולהתפלל לה, וזוהי הדרך האמיתית לפעול כדי לבטל את הגזירה וזה מועיל יותר מלבוא אל המלכה ולדבר עימה שהיא תפעל אצל המלך. (הגרי"ו)

"כי איככה אוכל וראיתי ברעה אשר ימצא את עמי... וראיתי באבדן מולדתי"

לכאורה מה פשר ב' הלשונות "עמי" ו"מולדתי". אלא, גזירת המן ואחשוורוש היתה להרוג ולאבד את כל היהודים ומי שרצה להנצל היה יכול לקבל עליו דת הפרסים. אלא שתמיד ימצאו באומה בכללותה ב' סוגי אנשים: אלה הכשרים שיסכימו ליהרג ולא ימירו דתם, ולעומתם אלה שלא יוכלו לעמוד בנסיון. כנגד ב' כחות אלו דיברה אסתר: "איככה אוכל וראיתי ברעה אשר ימצא את עמי" - הם הכשרים שלא יעזבו דתם ואמונתם, "ואיככה אוכל וראיתי באבדן מולדתי" - הם החלשים שיאבדו בבחינת" ואבדתם בגויים" ועל אלה אמרה מולדתי - שנוולדו כמוני לעמי. בית הלוי

להכנס שהרי קוראים את המגילה, ולשמע קול דפיקותיה יצא אליה שומר הפתח ואמר לה, הן אמת שקוראים כעת המגילה אבל הלא אין זה זמן קריאתה. אבל הנפש השיבה לו מאי נפקא מינה אם זמן קריאה הוא עכשיו או לא, הרי מכיון שקוראים את המגילה מחויב אתה להכניסני.

וכאשר התווכחו בזה יצא אליהם אחד מבית דין של מעלה ואמר לה, האמת היא כדברי השומר שקריאת המגילה צריכה שתהיה בזמנה וזולת זה אינה מועלת, אלא אם כן תרד אל האברך הקורא ואם הוא יפסוק שתוכל להכנס, כי אז יורשה לך להכנס. עייב הסיפור.

(הערה: זקני החסידים היו רגילים לומר, כי רבינו בעל אמרי יוסף שהיה דיין גדול בסיפורי עובדות, לא הי' דרכו לספר שום סיפור מבלי שיזכיר את שם בעל העובדא, או שיגיד בשם תלמידי בעש"ט, ובסיפור זה שסתם ולא פירש מי הי' "האברך" הזה, כנראה שכונתו הי' על עצמו. עיי בהקדמה לספ"ק אמרי יוסף בראשית מאמר תשיעי אות ד', וכן במאמר השביעי אות י').

(ההגדה לבית ספינקא)

"ותתחלחל המלכה מאד ותשלח בגדים להלביש את מרדכי ולהסיר שקו מעליו ולא קבלי"

וצריך באור מה היתה כוונת אסתר בשליחת הבגדים הן בודאי ידעה שלמרדכי יש בגדים, ואם לבוש הוא שק ואפר בודאי יש דברים בגו? אלא דבאמת גם אסתר ששלחה לו הבגדים התכוונה שמרדכי ילבשם לשעה קלה כי "אין לבוא אל שער המלך בלבוש שק" ועליו לבוא אליה ולגלות לה כוונתו ודרכו ואח"כ יחזור לשקו. ואמנם לפי צורך השעה שנגזרה הגזירה "להשמיד להרוג ולאבד" היה נראה שמרדכי היה צריך לקבל עצתה ולהסיר שקו ולבוא אל אסתר ולטכס יחד כדת מה לעשות. אך מרדכי לא הסכים

תפילין ליגן ומזוזות
הגיע מלאי חדש של תפילין ומזוזות
מיוחדים להזמנות ניתן להתקשר
845.352.7474

העלון לעילוי נשמות
יעקב בן מלכה יגן זצוק"ל
ואשתו רחל בת שרה עי"ה
ת.נ.צ.ב.ה

| יום שלישי | יום שני | יום ראשון | יום שבת | יום שישי | יום חמישי | יום רביעי |
|-------------------------------------|------------------------------|--------------|----------------------------------|----------|---|------------|
| פז אדר | פז אדר | יד אדר פורים | יג אדר | יב אדר | יא אדר תענית אסתר | י אדר |
| רבי שמעון מופר אב"ד בקראקא בן החת"ם | רבי צבי קידנובר מח"ס קב הישר | | רבי משה פיינשטיין מח"ס אנרות משה | | רבי חיים יוסף דוד אוליא ה"ח"א רבי שמואל שמשון מוילנא בעל הנהגות הר"ש רבי יוסף רוזין מח"ס צפת פענח | |
| שקיעה 5:53 | | | | | | שקיעה 5:46 |

זכות הצדיקים תגן עלינו ועל כל ישראל אמן

נא לא לעיין בגליון בעת התפילה